

Sesijas dokuments

B9-0180/2024

11.3.2024

REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS

iesniegts, noslēdzot debates par Komisijas paziņojumu

saskaņā ar Reglamenta 132. panta 2. punktu

par prasību atdot Rumānijas nacionālo bagātību, ko nelikumīgi piesavinājusies
Krievija
(2024/2605(RSP))

*Michael Gahler, Eugen Tomac, Traian Băsescu, Rasa Juknevičienė,
Andrius Kubilius*
PPE grupas vārdā

Eiropas Parlamenta rezolūcija par prasību atdot Rumānijas nacionālo bagātību, ko nelikumīgi piesavinājusies Krievija (2024/2605(RSP))

Eiropas Parlaments,

- ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību (LESD), jo īpaši tā 6., 36. un 167. pantu,
  - ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienību (LES), jo īpaši tā preambulu un 3. panta 3. punktu,
  - ņemot vērā 1954. gada Hāgas Konvenciju par kultūras vērtību aizsardzību bruņota konflikta gadījumā,
  - ņemot vērā *UNESCO* Ģenerālās konferences 16. sesijā 1970. gada 14. novembrī pieņemto Konvenciju par pasākumiem kultūras vērtību nelikumīgas ievēšanas, izvešanas un īpašumtiesību nodošanas aizliegšanai un novēršanai,
  - ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 15. maija Direktīvu 2014/60/ES par no dalībvalsts teritorijas nelikumīgi izvestu kultūras priekšmetu atgriešanu un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 1024/2012¹,
  - ņemot vērā Komisijas 2022. gada 13. decembra paziņojumu par ES rīcības plānu kultūras priekšmetu nelikumīgas tirdzniecības apkarošanai (COM(2022)0800),
  - ņemot vērā Eiropas Padomes 2005. gada 27. oktobra Vispārējo konvenciju par kultūras mantojuma vērtību sabiedrībai (CETS 199),
  - ņemot vērā Eiropas Padomes 2017. gada 19. maija Konvenciju par noziedzīgiem nodarījumiem, kas saistīti ar kultūras vērtībām (CETS 221),
  - ņemot vērā valstu atzītos vispārējos starptautisko tiesību principus, piemēram, suverenitātes un neiejaukšanās principu, labticības principu un strīdu mierīgas izšķiršanas principu,
  - ņemot vērā Reglamenta 132. panta 2. punktu,
- A. tā kā valsts zelta rezerves ir būtisks finanšu aktīvs, kas nodrošina tās valūtas stabilitāti un vairo pārliecību par valsts ekonomisko potenciālu;
- B. tā kā valsts zelta rezervēm ir unikāla un ilgtermiņa loma finanšu un ekonomikas jomā, jo tās ir valstu valūtas rezervju būtiska sastāvdaļa; tā kā finanšu krīžu laikā centrālās bankas zelta rezerves darbojas kā drošs aktīvs tirgus satricinājumu apstākļos;
- C. tā kā LES preambulā teikts, ka līgumslēdzēji iedvesmojas “no Eiropas kultūras, reliģijas

---

¹ OV L 159, 28.5.2014., 1. lpp.

un humānisma mantojuma” un tiecas “nostiprināt savu tautu solidaritāti, vienlaikus respektējot to vēsturi, kultūru un tradīcijas”, savukārt LESD 6. pantā kultūra ir minēta kā politikas joma sadaļā par Savienības kompetences kategorijām un jomām, minot dažādas darbības, ko ES var veikt, lai atbalstītu, koordinētu vai papildinātu dalībvalstu rīcību; tā kā saskaņā ar LESD 36. pantu dalībvalstu ziņā ir noteikt savas nacionālās bagātības savā jurisdikcijā un īstenot vajadzīgos pasākumus to aizsardzībai;

- D. tā kā ES tiesību aktos nav sniegtas ne pamatnostādnes, ne vispārēja klasifikācija par to, kas ir nacionālās bagātības, jo šāda definīcija nav ES kompetencē; tā kā termins „nacionālā bagātība” bieži tiek ietverts dažādos vispārīgos jēdzienos, piemēram, “kultūras vērtības” un “kultūras priekšmeti”;
- E. tā kā jēdziens “Rumānijas nacionālās bagātības” ietver gan Rumānijas valsts bankas zelta rezerves, ko veido zelta lietņi un retas monētas, kurām līdzās paša zelta vērtībai ir arī numismātiska un kultūras vērtība, gan arī kultūras un mākslas vērtības, kas ir daļa no valsts nacionālā mantojuma;
- F. tā kā ir likumīgs pamats to kultūras vērtību un nacionālo bagātību atdošanai, kas nelikumīgi izvesti no ES valsts teritorijas, pārkāpjot spēkā esošos tiesību aktus vai neievērojot nosacījumus, saskaņā ar kuriem tika piešķirta pagaidu atļauja;
- G. tā kā Rumānijas nacionālās bagātības nelikumīgā piesavināšanās, ko veikusi Krievija, ir rupjš starptautisko normu un paražu pārkāpums, jo valsts zelta rezerves kopā ar ievērojamu kultūras, mākslas un arhīvu priekšmetu kolekciju ārkārtas apstākļos tika nodotas glabāšanā citai valstij saskaņā ar oficiālu vienošanos, kas tika pamatota ar atbilstošiem protokoliem un juridiskām atdošanas garantijām, kuru noteiktās saistības tika ignorētas;
- H. tā kā piesavinātās Rumānijas nacionālās bagātības restitūcijai būtu ļoti liela nozīme no Rumānijas institucionālās un tautas atmiņas viedokļa;
- I. tā kā pilnībā pamatota ir Rumānijas prasība atgūt tās zelta rezerves, kas 1916. un 1917. gadā tika izvestas uz Maskavu;
- J. tā kā Rumānijas nacionālās bagātības atgūšanai ir vajadzīga īpaši pielāgota Eiropas reakcija,
  - 1. atgādina, ka Krievijas veiktā Rumānijas nacionālās bagātības nelikumīgā piesavināšanās joprojām ir vienīgais starptautiskais gadījums, kad valsts monetārās zelta rezerves un nacionālā mantojuma objekti tika uzticēti glabāšanā citai valstij saskaņā ar vienošanos, kas izklāstīta atbilstošos protokolos, sniedzot juridiskas garantijas par atdošanu, tomēr galarezultātā uzņemtas saistības netiek ievērotas, pārkāpjot starptautiskās tiesības un paražas;
  - 2. atzīst, ka neatdodot nacionālās bagātības, kuras tika deponētas glabāšanai Maskavā 1916. un 1917. gadā Pirmā pasaules kara grūtajos laikos saskaņā ar Krievijas impērijas valdības garantiju par transportēšanas, deponēšanas un atdošanas Rumānijai drošību, tiek pieļauts vēl nepieredzēts starptautisks zelta rezervju un mantojuma objektu nelikumīgas piesavināšanās gadījums, kas rada nerimstošas bažas Rumānijas sabiedrībā;

3. atzīmē, ka Pirmā pasaules kara laikā toreizējā Rumānijas valdība bija spiesta uzticēt savas nacionālās bagātības sabiedrotai valstij aizsardzībai pret iznīcināšanu; atgādina, ka kara grūtību laikā desmitiem vilcienu vagonu nogādāja lielāko daļu Rumānijas nacionālo bagātību uz carisko Krieviju glabāšanai līdz miera laikam, turklāt tika sagatavota detalizēta inventarizācijas dokumentācija par Rumānijas valsts bankas zelta rezervēm, saņemot Krievijas garantiju par aizsardzību un atdošanu, kam liecinieces savulaik bija citas valstis; uzsver, ka Krievijas glabāšanā likumīgi nodotās nacionālas bagātības ir 91,5 tonnas zelta no Rumānijas valsts bankas rezervēm, karalisko dārgakmeņu un retu monētu kolekcijas, kā arī nenovērtējamas kultūras un vēstures vērtības, piemēram, valsts arhīvi, dokumenti, vērtīgi vēsturiski manuskripti, senas gleznas, retas grāmatas un daudzu valsts un privātu iestāžu kolekcijas, kas aptver vairāk nekā piecus Rumānijas vēstures gadsimtus;
4. uzsver, ka, neraugoties uz vairākiem mēģinājumiem pēc Pirmā pasaules kara rīkotās diplomātiskās sarunās, Krievija nav pilnībā atdevusi Rumānijas nacionālās bagātības, kā to juridiski paredz oficiālais divpusējais nolīgums starp abām valstīm;
5. atzīmē, ka lielākā daļa kultūras, mākslas un arhīvu lietu, kas bija daļa no Krievijas nelikumīgi piesavinātās nacionālās bagātības, 1935. un 1956. gadā tika atdotas Rumānijai; uzsver, ka līdz šim tomēr nav atdots nekas no 91,5 tonnām zelta, kas ir daļa no Rumānijas valsts bankas rezervēm;
6. pauž bažas par to, ka, neraugoties uz izveidoto Rumānijas un Krievijas apvienoto ekspertu komisiju, kura ir pilnvarota apspriest šo jautājumu, centieni pa divpusējiem diplomātiskiem kanāliem starp Rumāniju un Krieviju panākt Rumānijas nacionālās bagātības atdošanu, proti, atgūt nelikumīgi piesavinātās Rumānijas valsts bankas zelta rezerves, ir saskārušies ar Krievijas nevēlēšanos atdot to, ko iepriekšējie režīmi ir nelikumīgi paturējuši, tādējādi neievērojot parakstītos restitūcijas protokolus;
7. uzskata, ka sakarā ar Krievijas iebrukumu Ukrainā nākotnē veicama ES un Krievijas attiecību pārvērtēšana, ietverot bezprecedenta diplomātisko dinamiku un tādas prasības kā piesavināto zelta rezervju atdošanu Rumānijas valsts bankai;
8. uzsver, ka īpaša uzmanība ir jāpievērš dalībvalstu nacionālo bagātību saglabāšanai, kā noteikts ES līgumos;
9. atzinīgi vērtē ES ievērojamos centienus aizsargāt nacionālo, kultūras un vēstures mantojumu, īstenojot tiesību aktus un sadarbības mehānismus, kas reglamentē no ES valstu teritorijām nelikumīgi izvesto kultūras un mantojuma vērtību atdošanu, kā arī tās centienus apkarot kultūras preču kontrabandu; atzīst, ka Direktīva 2014/60/ES ir ES gatavības aizsargāt nacionālās bagātības un kultūras priekšmetus galvenais pīlārs, savukārt ar ES rīcības plānu kultūras priekšmetu nelikumīgas tirdzniecības apkarošanai ir apstiprināta ES plašāka apņemšanās aizsargāt kultūras mantojumu; uzsver, ka nelikumīgi izvestie kultūras priekšmeti ir jāatdod neatkarīgi no tā, vai tie ir pārvietoti Savienības teritorijā vai izvesti uz ārpus Savienības valsti; norāda, ka saskaņā ar attiecīgajiem LESD noteikumiem spēkā esošie ES tiesību akti attiecas uz to kultūras priekšmetu un nacionālo bagātību atdošanu, kurus kāda dalībvalsts ir nelikumīgi izvedusi no citas dalībvalsts pirms 1993. gada 1. janvāra, savukārt Rumānijas nacionālās bagātības repatriācija ir īpašs gadījums, kam vajadzīgs īpašs risinājums;

uzsver, ka Rumānijas nacionālās bagātības nelikumīgas piesavināšanās ārkārtējais raksturs uzsver šīs situācijas unikalitāti, kas prasa īpaši pielāgotu Eiropas reakciju, lai atvieglotu tās atdošanu, tādējādi paplašinot ES pieejas tvērumu un attiecinot to arī uz tādu kultūras vērtību restitūciju, kas nelikumīgi izvestas no ES valstu teritorijas;

10. uzsver, ka, lai atgūtu ES dalībvalsts kultūras vērtības un nacionālās bagātības, ko nelikumīgi paturējusi ārpussavienības valsts, ir vajadzīgs būtisks diplomātiskais dialogs gan divpusēji, gan starptautiskajos forumos;
11. aicina Komisiju paplašināt to ES politikas jomu tvērumu, ar kuram reglamentē kultūras priekšmetu aizsardzību, iekļaujot tajā kara laikā pārvietoto nacionālo bagātību atgūšanu saskaņā ar divpusējiem nolīgumiem starp valstīm;
12. aicina Komisiju un Eiropas Ārējās darbības dienestu iekļaut Rumānijas nacionālās bagātības atgūšanu divpusējā diplomātiskajā darba kārtībā, kas attiecas uz ES un Krievijas attiecībām, līdzko reģionālais konteksts ļaus atsākt politisko dialogu starp pusēm;
13. aicina Komisiju veidot konkrētu sinerģiju ar Rumānijas valsti un Rumānijas valsts banku, lai īstenotu koordinētus centienus un izmantotu visus diplomātiskos starpniecības līdzekļus, veicinot saziņu ar Krievijas pusi un meklējot risinājumu izvesto nacionālo bagātību atdošanai to patiesajam īpašniekam;
14. aicina Komisiju izpētīt iespēju darboties kā partnerim tiem Rumānijas pārstāvjiem, kuri ir iesaistīti Rumānijas un Krievijas apvienotajā komisijā, kas ir pilnvarota apspriest Rumānijas nacionālo bagātību atdošanu;
15. uzdod priekšsēdētājam nosūtīt šo rezolūciju Padomei, Komisijai, Eiropas Ārējās darbības dienestam un dalībvalstu valdībām un parlamentiem.